

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Plenum

Torsdag 13.6.2024 kl. 16.00—19.43

5. Debattinitiativ om hur barn och unga mår

Debattinitiativ DI 15/2024 rd

Debatt

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 5 på dagordningen är en aktuell debatt om hur barn och unga mår. Den aktuella debatten kommer inte att inbegripa presentationsanföranden och talmannen ger ordet för repliker enligt eget övervägande. Ledamöterna kan anmäla sig för repliker i plenum genom att trycka på V-knappen. I debatten deltar idrotts- och ungdomsminister Sandra Bergqvist. För debatten reserveras en timme. — Debatten börjar. Ledamot Hopsu.

Debatt

17.08 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein keskustelualoitteen nuorten hyvinvoinnista, koska kannan suurta huolta nuoristamme.

Nuorten tulevaisuususkon on tavanomaisesti ollut vahva, mutta nyt nuorten hyvinvointi näyttää koko ajan heikkenevän. Nuorten elämää varjostavat poikkeuksellisen suuret uhkakuvat: ilmasto- ja luontokriisi, sota lähialueella ja hyvinvointivaltion kestävyden haasteet, ikääntyminen ja kasvanut velka. Nuorten mielenterveyden ongelmat ovat lisääntyneet, ja tutkimuksen mukaan jopa 20—25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä.

Mielenterveyspalveluihin pääsyn parantaminen on tietysti erittäin tärkeää, mutta todella oleellista olisi ratkaista myös juurisyitä ja ennaltaehkäistä nuorten pahoinvointia, poistaa kiusaamista ja väkivaltaa, ehkäistä yksinäisyyttä, syrjäytymistä, tukea perheitä, varmistaa harrastusmahdollisuuksia, kuulla nuoria päätöksenteossa, ottaa mukaan toimintaan myös kaikista haavoittuvimmat nuorten ryhmät. Nyt kaikesta tästä työstä leikataan, ja nuorten pahoinvointi jatkaa kasvuaan. Hallitusohjelmassa luvattiin toimenpideohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Haluaisin kysyä [Puhemies koputtaa] ministeriltä: Missä tämä ohjelma viipyy? Missä ovat toimenpiteet, kun nyt tehdään aivan päinvastaisia toimia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

17.10 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljäsosalla toisen asteen oppilaista ei ole yhtään ystävää. Yhä useampia lapsia ja nuoria koskettava yksinäisyys aiheuttaa sekä inhimillistä että yhteiskunnallista kustannusta. Myös yhteisöstä ulos sulkeminen eli ostrakismi aiheuttaa inhimillistä kipua ja uhkaa yhteenkuuluvuudentunteelle ja itsetunnolle. Pitkittyessään se voi saada aikaan eristäytymistä, masentuneisuutta, keinottomuutta ja toivottomuutta. Jos ei tule nähdyksi tai kuulluksi, voi seurauksena

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

olla merkityksettömyyden, ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden tunne, mikä vaikuttaa lapsen ja nuoren itsetuntoon. Jos on monta kertaa torjuttu, ei ehkä enää edes yritä päästä mukaan, vaan suojautuu näkymättömäksi. Juurisyytä yksinäisyys sairastuttaa, ulkopuolistaa ja saa kokemaan itsensä muita huonommaksi ja turhemmaksi, josta kukaan ei välitä.

Puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta ei riitä, että huolehdimme harrastuksista, oppilashuollosta, kuraattoreista, mielenterveyspalveluista. Tärkeänä muutoksen avaimena on kasvattaa lapset ja nuoret sellaiseen yhteisöllisyyteen, jossa ketään ei jätetä ulkopuolelle tai yksin, niin kodeissa, päiväkodeissa, koulussa kuin myöhemmin työyhteisössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

17.11 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suullisella kyselytunnilla edustaja Poutala otti puheeksi Suomi liikkeelle -ohjelman, ja siihen on todellakin 80 miljoonaa euroa vaalikaudelle varattu rahaa, ja nyt haku on päällä. Vielä jos voitte hieman tarkentaa sitä, miten se jakaantuu ikäryhmittäin, kunnittain ja miten ne hakuperusteet siinä menevät, kuinka nopeasti päästään ihan käytännön toimiin.

Hallitusohjelmassa on myös kirjauksia, jotka liittyvät vieraannuttamiseen, huoltajuusriitoihin. Kysyn siihen liittyen, missä määrin ministerikolleganne kanssa olette tästä asiasta keskustelleet. Erotilanteessa lapset ovat heikossa tilanteessa, ja se on traumatisoiva tilanne. Liikunta, kulttuuri ynnä muut vastaavat harrastukset ovat tärkeitä, jotta pysyy sitten mukana yhteisöllisessä toiminnassa ja kokee elämänsä tärkeäksi ja merkitykselliseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.12 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin osa meidän nuoristamme voi hyvin, suurin osa meidän nuoristamme on luottavaisia tulevaisuuden suhteen. Monella nuorella asiat ovat todella hyvin, koulu sujuu, on kesätöitä ja kavereita. Vaikka nuoruudessa kohdatuista vastoinkäymisistä, sydänsuruista tai riidoista aiheutuu toisinaan surua ja pettymyksiä, niin ne kuuluvat elämään eikä ainoastaan nuorilla. Silloin kun nämä vastoinkäymiset ottavat liian suuren roolin nuoren elämässä tai niitä tapahtuu liikaa, meillä täytyy olla välineet, joilla saamme kopin näistä nuorista. Masennus tai uupumus eivät katso ikää, ja ilman hoitoa niiden seuraukset voivat olla tuhoisia nuorelle itselleen ja nuoren perheelle.

Lasten ja nuorten terapiatakuuta koskeva hallituksen esityksen luonnos on juuri ollut lausuntokierroksella. Tarkoituksena on, että lapset ja nuoret saisivat jatkossa mahdollisimman matalalla kynnyksellä apua mielenterveyteen liittyvissä tilanteissa nopeasti. Terapiatakuu olisi tarkoitettu alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille. Takuun piiriin kuuluisi perusterveydenhuollon lyhytpsykoterapioita ja varsinaista psykoterapiaa lyhyempiä psykososiaalisia menetelmiä, jotka on tarkoitettu lievempien oireiden hoitoon ja häiriöitä ehkäisevään tukeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

17.13 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä oli äsken kyselytunnillakin keskustelua peruskoulusta, ja jatkan sitä. — Meillä on Suomessa erittäin hyvä peruskoulu edelleen, erityisesti sen takia, että se tavoittaa kaikki suomalaiset nuoret ja lapset ja että siellä samassa koulussa on kaikenlaisista taustoista olevia nuoria. Siksi on hienoa, että hallitus satsaa siihen. Ehkä hieman huolissani olen siitä, että kuntien rahoitusta kuitenkin leikataan eri tavoin ja sitä kautta sitten myös peruskoulusta rahoitus vähenee.

Sehän, että peruskoulu olisi mahdollisimman turvallinen ympäristö lapsille ja nuorille, on olennainen asia sen kannalta, että jokainen pystyy mahdollisimman hyvin opiskelemaan, ja kiusaamisen, jota on syytä kutsua henkiseksi väkivallaksi, ennaltaehkäisy on äärimmäisen tärkeä asia. Olisinkin kysynyt: onko hallituksella keinoja ja ajatuksia esimerkiksi tällaisen verso-sovittelumallin [Puhemies koputtaa] vahvemmasta levittämisestä ympäri Suomen? Se on jo tällä hetkellä käytössä muutamissa kouluissa, ja siitä sovittelumallista on hyviä kokemuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

17.15 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On jokseenkin surullista puhua täällä lasten ja nuorten hyvinvoinnista, kun me tiedetään, että hallitus toteuttaa sellaista politiikkaa, josta lapset ja nuoret kärsivät kohdennetusti, ihan hallituksen omienkin arvioiden mukaan. Hallitus perustelee omaa talouspolitiikkaansa tietenkin todella mielellään tulevaisuuden sukupolvilla, mutta tosiaan näistä leikkauksista esimerkiksi opiskelijoiden osalta kantavat suurimman laskun nuoret ihmiset ja nuoret aikuiset.

Lisäksi pitää huomioida, että sote-leikkaukset ja sosiaaliturvaleikkaukset ajavat 17 000 lasta köyhyyteen ja lisäävät lapsiperheköyhyttä, joten näilläkin on suoria vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Tähän lisäksi tietenkin pitää lisätä, että nuorten mukaan yksi suurimpia tulevaisuuden uhkia on ilmastonmuutos, ja tätäkään hallitus ei ota tosissaan, vaan jättää ilmastolupaukset ja luontoon liittyvät lupaukset tekemättä ja siirtää siten myös ilmastovelkaa tuleville sukupolville. [Puhemies koputtaa]

Miksi te, hallitus, lisäätte sekä nuorten hyvinvointivelkaa että ilmastovelkaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.16 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Precis som framkom här för en liten stund sedan mår den stora merparten av barn och unga bra, men vi har ändå en stor del — ungefär en fjärdedel — som inte mår bra. Bland annat i välfärdsområdet i Österbotten har vi satsat en hel del på det här, och det är någonting som vi också vill göra i fortsättningen. Men det är inte enbart inom hälsovårdssidan som man kan göra det här, utan det är skola, det är också föräldrar, föreningsliv och så vidare. Det är en stor helhet.

Lasten ja nuorten hyvinvointia voi lähestyä monesta eri näkökulmasta. On suuria haasteita sen suhteen, mikä on tullut esille myös aikaisemmissa puheenvuoroissa. Kiusaaminen toki on ensisijaisen tärkeä haaste, mutta myös perheiden vastuu on tärkeää nostaa esille tässä kokonaisuudessa.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Mutta koska meillä on myös kulttuuriministeri paikalla, niin haluaisin kysyä: kuinka näette kulttuurin merkityksen tässä kokonaisuudessa lasten ja hyvinvoinnin osalta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhä useammat nuoret onneksi voivat hyvin, mutta valitettavasti meillä on myös se huonosti voivien nuorten joukko, jossa ongelmat näyttävät kasvavan. Tästä kertoo esimerkiksi alaikäisten väkivaltarikosten määrän kasvu varsinkin alle 15-vuotiaiden kohdalla. Joka viides nuori kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä, joka neljäs lapsi asuu perheessä, jossa vanhemmalla on mielenterveys- tai päihdeongelmaa, mikä myös edellyttäisi hyvää päihdepolitiikkaa.

Syrjäytymisen juuret ovat usein jo varhaisessa lapsuudessa, joten toimia tarvitaan jo varhaisessa vaiheessa. Koulussakin me nähdään, että tytöillä ja pojilla on omanlaisiaan ongelmia — pojat menestyvät huonommin esimerkiksi Pisa-tutkimuksissa, etenkin lukutaidossa. Kun hallitusohjelmaan on kirjattu, että poikiin ja miehiin kohdistuviin tasa-arvo-ongelmiin kiinnitetään enemmän huomiota erityisesti nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, niin kysyn: miten hallitus tätä aikoo edistää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

17.18 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on erinomaiset linjaukset lasten ja nuorten terapiatakuusta sekä lastensuojelun uudistamisesta. Talven ja kevään järkyttävät uutiset kuitenkin herättivät myös eduskunnassa.

Lastensuojelussamme on kolme erityishaastetta. Autamme lapsia usein liian myöhään eli vasta teineinä, silloin monta kohtaa auttaa ajoissa on usein jo menetetty. Toiseksi lastensuojelulaki on ylijuridisoitunut, mikä vaikeuttaa lasten auttamista, ja kolmanneksi emme pysty tällä hetkellä vastaamaan kaikista vaikeimmin oireilevien nuorten monialaiseen, intensiiviseen ja välittömään avun tarpeeseen.

Kokoomus on juuri hiljattain julkaissut kymmenen toimea sisältävän keskustelunavauksen lastensuojelun tulevasta suunnasta. Tutkimustietojen mukaan mikään yksittäinen asia ei ole avain onneen. Lähes kaikki asiantuntijat arvioivat kuitenkin vanhemmuuden tukemisen keskeiseksi asiaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.20 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen lasten hyvinvointi on jo pitkään ollut laskussa. On aivan selvää, että lisääntyvän ruutuajan vallatessa elämästä suurimman osan jäävät liikkuminen ja leikki vähän vähemmälle. Meidän olisi kyettävä yhteiskunnassa tekemään toimenpiteitä, jotta esimerkiksi näitä mobiililaitteiden haittoja voitaisiin torjua. Meidän pitäisi oikeastaan puhua enemmän lasten aivojen terveydestä. Emme voi vaikuttaa kotien mobiililaitteiden käyttöön, ja sen vuoksi olisi tärkeää vaikuttaa sinne koulujen toimintakulttuuriin ja siellä tapahtuvaan laitteiden käyttämiseen. Tietoa on saatavilla, siitä ei ole kyse.

Miten suojelemme lasten aivojen terveyttä ja saamme digioppimiseen järkevät linjaukset ja perusopetuksen perusteisiin muutoksia tähän asiaan? Helsingin yliopiston lääketie-

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

teellisessä tiedekunnassa tehdään hyvää tutkimusta. Esimerkiksi Aino Saarinen on tutkinut mobiililaitteiden käytön vaikutuksia keskittymiseen, oppimiseen ja unen laatuun.

Miten hallitus voisi yhdessä opetusministeriön, Opetushallituksen [Puhemies koputtaa] ja kuntien kanssa puuttua tähän meneillään olevan ihmiskokeeseen, joka tapahtuu tällä hetkellä lasten aivoilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

17.21 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin viime viikolla Tiranassa Euroopan neuvoston tasa-arvokomitean kokouksessa, ja siellä piirtyi vahvasti esiin kuva siitä, miten laajalle on juurtunut tämä naisiin ja tyttöihin kohdistuva seksuaalinen häirintä ja väkivalta Euroopassa. Kouluterveyskyselyn mukaan seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä oli kokenut kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä 38 prosenttia vastaajista, ja hehän ovat vain 14—15-vuotiaita lapsia. Ja samanlaiset luvut saatiin lukiolais- ja ammatillisen oppilaitoksen tytöiltä. Tutkimusten mukaan myös sosiaalisen median käyttömäärällä on negatiivisia vaikutuksia lukiolaistytöjen mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Tätä taustaa vasten ei ole ihme, jos tytöt voivat maassamme huonosti.

Haluaisinkin kuulla, onko hallituksella yhteistä näkemystä siitä, miten hallitus omilla toimillaan voisi edistää sitä, että tämä uusi digimaaailma olisi turvallinen lapsille ja nuorille. Itse pidän kyllä tärkeänä, että nämä somejätit pistetään nyt kuriin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

17.22 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut näitä hyviä puheenvuoroja täällä, olen huomannut, että lasten ja nuorten hyvinvointi on meitä täällä yhdistävä tekijä, tai huoli siitä, että lapset ja nuoret kaikki voisivat hyvin tässä Suomenmaassa. Siksi ajattelenkin, että tätä aihetta ei pidä lähestyä nyt hallitus—oppositio-vastakkainasettelun kautta.

Se, mikä itseni pysäytti, oli tutkimustieto, että lähes puolet suomalaisista nuorista näkee tulevaisuuden synkkänä. Näinhän ei saisi olla. Meidän pitäisi luoda yhteiskunta, jossa lapset voisivat kasvaa turvallisesti ja nuoret voisivat haaveilla tulevaisuudesta ja kokea, että meillä on ratkaisuja niihin monia nuoria huolestuttaviin ongelmiinkin, vaikkapa turvallisuuskysymyksiin, kun maailmalla on sotia, ja ilmastonmuutuskriiseihin ja muihin, ja että elämää kannattaa rakentaa. Varmasti me voimme kaikki itse omilla puheillamme ja sillä, miten me ne puheet ja huolestamme, myös luoda sitä tulevaisuudenuskoa. Se on meidän kaikkien yhteinen ja tärkein tehtävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

17.23 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yksi homma meidän päättäjien tulisi kyetä hoitamaan, niin se olisi varmistaa, että jokaisella pienellä tässä maassa voi olla turvallinen lapsuus. On tosi hyvä ja tärkeää, että kokoomus on nyt perannut näitä, miten lastensuojelua Suomessa voitaisiin parantaa, mutta en malta olla sanomatta, kun itse olen aika monta vuotta nimenomaan siellä lastensuojelussa tehnyt työtä, että sehän on se paikka, missä autetaan silloin, kun hätä on jo aika suuri, ja siinä kohtaa se tuntuu hieman falskilta puheelta, kun samaan aikaan hallitus leikkaa kaikkein köyhimmiltä lapsi-

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

perheiltä, lastensuojelun jälkihuollosta, nuorisotyöstä, vammaispalveluista, maahan yksin tulleiden nuorten jälkihuollosta, järjestöiltä, hoitotakuusta, joka on lasten pääsyä hoitoon, ja sosiaalihuollosta, jonka alla siis on se lastensuojelu. Jos te säästätte sen leikkauksilta, mikä olisi toivottavaa, niin siellä ovat kuitenkin mielenterveys- ja päihdepalvelut, ja usein se, että sinne ei ole päässyt, on syy siihen, että perheen ongelmat pahenevat ja lastensuojelu joutuu tulemaan apuun.

Haluaisin vain muistuttaa, että lasten lapsuus tapahtuu aina aikuisten arjessa, ja toivoisin, että katsoisimme kokonais kuvaa ja aidosti ja kunnianhimoisesti pyrkisimme puuttamaan niihin juurisyyhin, jotta jokaisella olisi alusta asti hyvää ja turvallista. Ei vasta sitten, kun ongelmat ovat jo käsillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Poutala.

17.25 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kouluissa tehdään säännöllisesti kouluterveyskyselyitä, ja Espoossa viimeisin kysely on vuodelta 23. Nostan siitä muutaman asian: Elämään tyytyväisten määrä laski tuon neljän vuoden aikana viisi—kymmenen prosenttia. Vähiten elämäänsä tyytyväisiä löytyi yläkoulusta ja ammatillisista oppilaitoksista, missä oli näitä kaksi kolmasosaa. Pojista väsymystä tai uupumusta kokee joka kolmas, kun taas tytöistä yli puolet. Yläkoulussa parhaiten menee pojilla, mutta silti kahden edeltävän viikon aikana vain 37 prosenttia pojista on kokenut mielenterveytensä positiivisena, tyttöjen kohdalla vain 18 prosenttia.

Näiden kokemusten taustalla on varmasti monia syitä, koulukiusaamisesta tai yksin jäämisestä alkaen aina opiskelupaineisiin ja vaikeuteen hallita vapaa-aikaa. Tänä ilmentyneessä artikkelissa kerrottiin, että lapset ja nuoret kuluttavat viidestä jopa kahdeksaan tuntia kännykällä tai muulla päätelaitteella. Aiemmin henkinen kapasiteetti ja kestävyys kasvoivat pitkäjänteyden tekemisen kautta. Nyt tilalla on lyhytvideoitten ja kuvien nopeasti ja toistuvasti mielihyvää tuottava sarjatuli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.26 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun hallitus tekee sen, mitä on lasten ja nuorten hyväksi luvannut tehdä, vanhemmat ja lasten elämässä olevat aikuiset voivat tehdä oman osansa ja viettää aikaa lasten kanssa, rajoittaa omaa ja lasten älylaitteiden käyttöä, leikkiä ja liikkua lasten kanssa sekä asettaa lapsille rajat, joiden sisällä lapsella on turvallista olla, elää ja kehittyä. Rajat ovat rakkautta. Tätä emme voi laissa säätää. Huoli lapsista ja nuorista on meidän yhteinen asia, ja heidän hyvinvointinsa tukemisen pitää olla eduskunnassa jatkuva prosessi, ei vain yhden hallituskauden mittainen. Kokoomuksen keskustelunavauksen idean voi tiivistää vanhaan, yhä paikkansa pitävään sanontaan ”lasten kasvattamiseen tarvitaan koko kylä”. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Siksi lapset ja nuoret ensin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

17.27 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on mahtava maa. Meidän eli päättäjien, opettajien, kanssaeläjien ja ennen kaikkea vanhempien tulee saada rakkaat nuoremme näkemään tämän.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Puhemies! Panostamme merkittävästi sisäiseen turvallisuuteen ja olemme tiukalla otteella ottaneet koppia kasvavasta nuoriso- ja jengirikollisuudesta. Ongelmaan puututaan viranomaisten yhteistyöllä yhdessä koulujen, vanhempien ja nuorten kanssa. Tähän tarvitaan niin kovia kuin pehmeitä toimia.

Puhemies! Myös mielenterveyden haasteisiin puututaan toteuttamalla lasten ja nuorten terapiatakuu. Mielenterveystoimeksi on laskettavissa myös 80 miljoonan panostuksella tehtävä Suomi liikkeelle -ohjelma. Fyysisen kunnon kasvaessa mielikin virkistyy, ja kuten tiedämme, monesti urheilun kautta saamme myös paljon ystäviä. Tämä on monisyinen ongelma, mihin ei ole vain yhtä ratkaisua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

17.28 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi on meidän kaikkien yhteinen asia, ja ennen kaikkea meidän tulee luoda se keskeinen toive tulevaisuudenuskosta — se, missä nuoret tällä hetkellä voivat huolestua.

Tämä on aivan keskeinen kysymys, ja nyt valitettavasti, kun katsomme näitä hallituksen päätöksiä, aivan kuten täällä on todettu, lapsiperheiden toimeentuloa heikennetään, palveluita heikennetään, nuorisotyöstä leikataan — eli hyvin niitä keskeisiä asioita, jotka vaikuttavat nimenomaan lapsiperheiden arkeen mutta ennen kaikkea myöskin nuorten arkeen. Nuoret todellakin toivovat tulevaisuudenuskoa. Nuorille eivät riitä pelkästään hyvät ja kauniit puheet vaan ennen kaikkea ne teot, ja nyt valitettavasti hallitukselta ne teot tässä puuttuvat.

Arvoisa ministeri, kysynkin teiltä: On tullut erittäin huolestuttavaa viestiä erityisesti nuorisoyhteisöiltä, niiltä järjestöiltä, jotka tekevät hyvin pienellä rahalla matalalla kynnyksellä nuorten kanssa töitä. Onko niin, että nämä leikkaukset todellakin tulevat voimaan, koska monelle nuorelle se yksi aikuinen on voinut olla erittäin [Puhemies koputtaa] keskeinen tekijä hänen elämässään, tulevaisuudessaan ja niissä vaikeissa kysymyksissä ja aikoina?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

17.29 **Alexi Jäntti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korostan, että kyseessä on vasta epäily, mutta siitä huolimatta rohkenen väittää, että nuorten pahoinvoinnin yksi keskeisimmistä juurisyistä on se, että yhteiskunnassamme on liian vähän aikuisuutta ja vanhemmuutta. Ruokakunnassa saattaa olla useita täysi-ikäisiä muttei yhtään aikuista. Vanhemman, huoltajan, kasvattajan tärkein tehtävä on totuttaa lapsi, tai kasvatettava, kestämiin pettymyksiin ja tukea ja kannustaa, kun elämä kolhii, ja järjestää haasteita, kun elämä ei niitä tarjoa. Nykyaikaiset eivät uskalla asettaa lapsille selkeitä rajoja.

Kokoomus on keskustelunavauksessaan halunnut muun muassa vanhemmuudesta velvoittavampaa. Se ei tarkoita ensisijaisesti lisää Wilma-viestejä tai muuta kommunikaatiota muun yhteiskunnan kanssa, vaan suuremman vastuun ottamista omista lapsista, huollettavista tai kasvatettavista. Vaikka kasvatusvastuu on, ja sen tulee olla, jakamaton, perheitä tulee tukea matalalla kynnyksellä, kun ne kohtaavat kriisejä. Ennen vanhaan kunnissa oli [Puhemies koputtaa] esimerkiksi kodinhoitajia.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

17.31 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se ihan selvä, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin suhteen on paljon korjattavaa. Hyvinvointi ja jaksaminen ovat monella koetuksella, ja syitä tähän on monia. Perusteellinen puuttuminen vaatii resursseja ja rahaa. Pelkkä raha ei tietenkään ole ainoa vastaus ongelmiin. Vanhempien läsnäolo lastensa elämässä olisi ensiarvoisen tärkeää. Sekä vanhempien että lasten ruutuaikaa pitää saada pienemmäksi. Älylaitteet hallitsevat elämäämme liikaa. Liikunnalla on suuri merkitys myös henkiseen hyvinvointiin kaikenikäisillä.

Vanhemmat ovat koulukiusaamisen kitkemisessä avainasemassa, eli koulujen ja kotien välistä yhteistyötä tulee parantaa. Asiaa ei ratkaise se, että kiusaaja tai kiusattu siirretään toiseen kouluun, vaan juurisyyt kiusaamiseen on selvitettävä.

Kysynkin hallitukselta ja ministereiltä siellä: Mitä on hallituksen ohjelmissa näihin ongelmiin liittyen? Onko ratkaisuja? Ja miten edistetään työrauhaa koulussa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

17.32 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyden haasteet ovat olleet paljonkin ja aiheellisesti esillä viime vuosina. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistääksemme on panostettava riittävästi resursseja myös mielenterveyspalveluihin, mutta paras vaikutus yleiseen hyvinvointiin myös mielenterveyden kannalta saadaan panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan, jota muun muassa liikunta on. Viime vuonna julkistettu australialainen tutkimus osoitti, että liikunnalla on ensinnäkin merkittävä mielenterveysongelmia ehkäisevä vaikutus mutta myös niistä parantava vaikutus. Tämä asia olisi nyt tärkeää huomioida siellä hallituksessa, nyt kun taloutta tasapainotatte. Liikuntaan siis pitäisi panostaa aiempaa enemmän.

Tällä hetkellä näyttä siltä, että teette juuri päinvastoin, kun liikunnan perusrahoitukseen on hallitus kaavailemassa ennätyksellisen suuria leikkauksia tällä kaudella. Näitä on useaan otteeseen muun muassa Olympiakomitea kritisoinut. Hallituksella on ollut tähän kritiikkiin vastauksena tämä Suomi liikkeelle -ohjelman rahoitus, mikä on siis hyvä asia. Uskotteko, että siihen suunnatut resurssit turvaavat liikkumisen lisääntymisen? Ja miten näette, että järjestökenttä, [Puhemies koputtaa] seurat ja koulutuspuoli voivat näiden leikkausten jälkeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

17.33 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyvä lapsuus on ennen kaikkea ihan sitä tavallista arkea, sitä, että ollaan läsnä ja tehdään yhteisiä asioita. Yhteiskunnan tulee turvata jokaiselle lapselle hyvä lapsuus, mutta ennen kaikkea vastuu on vanhemmillä. Siksi myös heidän jaksamiseensa pitää panostaa, ja esimerkiksi mielenterveyspalveluja tulee olla saatavilla, jos vanhemmillä on ongelmia. Perhe ja perheen hyvinvointi on kokonaisuus.

Aikanaan poliisityötä tehdessäni juttelimme kiinni jääneen nuoren huumeidenkäyttäjän kanssa, ja kysyin häneltä, että miksi olet tässä poliisilaitoksella kuulusteluhuoneessa ja huumausainerikoksesta kiinni jääneenä. Hän vastasi, että ”mulla on aina ollut kaikkea ta-

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

varaa ja merkkipaatetta, mutta vanhempia, jotka olisivat kysyneet, missä olet, milloin tulet ja kenen kanssa liikut, ei koskaan kotona näkynyt”.

On tosiasia, että viime kädessä mikään palvelu ei korvaa huoltajien riittävää vanhemmuustaitoa. Silloin, kun arki ei kanna tai perheellä on erityistarpeita, [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan tehtävä on tukea ja turvata. Siksi suuri kysymys lieneekin, miten saisimme lainsäädännöllisesti vaikuttavuutta enemmän siihen, että lastensuojelun asiakkuuksia ja [Puhemies koputtaa] viranomaistoimintaa voitaisiin hoitaa vieläkin enemmän ennaltaehkäisevästi ja perhekeskeisemmin koko perhe ja tilanne huomioiden. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

17.35 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Se, joka vit-saa säästää, se vihaa lastaan, mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa.” Nämä Raamatun sanat nosti esiin sotaveteraani, hyvä ystäväni, jonka kanssa keskustelimme lasten pahoinvoinnista.

Uskon, että yksi lasten pahoinvoinnin juurisyitä on se, että ei osata asettaa rajoja. Se on vanhemmilla hakusessa. Se on myös opettajilla hakusessa, tai se on jopa kielletty heiltä. Kurinpito on sellainen asia, joka kuuluu vanhemmille. Siihen pitää olla myös opettajalla oikeus. Tämä helpottaa huomattavasti myös opettajan roolia, jos on oikeus jollakin tavalla laittaa lapselle rajoja. Rakkautta ja rajoja pitää vanhempien asettaa lapsille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

17.36 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyden häiriöt ovat nuorten yleisimpiä terveysongelmia. Vuoden 22 nuorisobarometrin mukaan 35 prosenttia nuorista on hakenut hoitoa mielenterveys- tai päihdeongelmiin, mikä on todella pysäyttävä määrä. Hallituksen valmisteleva lasten ja nuorten terapiatakuu onkin hyvä asia, mutta tämä ei kuitenkaan riitä mitenkään terveysongelmiin vastaamiseksi yksin, varsinkin kun hallitus samalla omilla toimillaan lisää entisestään mielenterveysongelmien juurisyitä. Hallituksen leikkaukset ja työelämäheikennykset osuvat hallituksen omienkin vaikutusarvioiden mukaan erityisesti lapsiin ja nuoriin. Muun muassa opintotuen indeksijäädetykset, asumistuen leikkaukset ja opiskelijoiden siirtäminen takaisin erilliselle asumis-lisälle leikkaavat opiskelijoiden toimeentulosta useita satoja euroja vuodessa ja vain lisää-vät opiskelijoiden velkaantumista, mikä ei ainakaan helpota nuorten nykyisiä paineita vaan johtanee entisestään kasvaviin mielenterveysongelmiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

17.37 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilastojen valossa valtaosa nuorista voi hyvin. Valitettavasti se osuus nuorista, joka voi huonosti, voi jonkin verran huonommin kuin aiemmin. Tutkimustieto ei kuitenkaan maalaa ja anna meille ihan yksiselitteistä kuvaa, mikä nuorten ongelmien perimmäinen syy on. Jos vertaamme 80-lukuun, nuorten vointiin ei kuitenkaan ole tullut merkittävää muutosta. Sen sijaan esi-merkiksi lastensuojelun kuormitus on kasvanut merkittävästi, ja vuodesta 2010 viime vuo-teen saakka lastensuojelun kustannukset ovat nousseet 620 miljoonasta eurosta 1,3 miljard-diin euroon. Ja kuten lapsiasiainvaltuutettu tämän kevään ikävän episodin jälkeen totesi, ei

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

raha yksin ole ratkaisu, meillä on tehtävä muutoksia myös toimintamalleissa, [Puhemies koputtaa] joilla lapsia suojellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.39 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapset ja nuoret ovat tulevaisuus. Tämä on kaikkien meidän aikuisten ja etenkin lasten ja nuorten vanhempien vastuulla, miten lapsemme ja nuoremme voivat tänään: olemalla läsnä, kuuntelemalla, asettamalla rajoja, mutta olla antamassa rakkautta ja turvaa. Vaikka arkemme on kiireistä, niin pysähdytään, kuunnellaan ja kysytään vointia ja kuulumisia, ollaan kiinnostuneita lasten ja nuorten arjesta, tuetaan ja puututaan tarvittaessa. Mietitään yhdessä, miten ongelmat voisi ratkaista. Se on meidän jokaisen aikuisen vastuulla ja tehtävä. Monelta lapselta puuttuu arjesta aikuinen, ja poliisissa puhummekin kadotetusta vanhemmuudesta.

Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia, joilla vahvistetaan ja turvataan sekä tuetaan nuorten tulevaisuutta. Tärkeintä on, että lapsi ja nuori kokee olevansa turvassa ja hyväksytyt. Kodilla mutta myös varhaiskasvatuksella, koululla ja lastensuojelulla on valtavan suuri merkitys kehitykselle. On tärkeää, että tarjoamme turvallisen ympäristön tälle kehitykselle. Ulkopuolisuuden ja osattomuuden kehitys on katkaistava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

17.40 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisat ministerit! Olen miettinyt, että luonnollinen lapsuus on katoamassa. Lapset viettävät aikaa pientä ruutua tuijottaen. Jokainen ruudulla vietetty sekunti on pois normaalista vuorovaihtuksesta ympäristön ja elämän kanssa, ja myös fyysinen aktiivisuus vähenee tätä myöten. Myös lasten vanhemmat tuijottavat omaa pientä ruutuaan eivätkä reagoi lapsen luontaisella tavalla. Myös tylsyys on katoava luonnonvara, ja tylsyyttä me kaikki tarvitaan. Myös me kansanedustajat täällä salissa tuijotamme ruutujamme jatkuvasti, ja meidän pitäisi tässä näyttää esimerkkiä Suomelle.

Me tarvitaan kiireesti peruskouluun puhelinkielto, joka kattaa koko koulupäivän, ei vain oppitunteja, jotta välitunneilla leikitään. Ja me tarvitaan kiireesti myös kansalliset ruutuai-
kasuositukset etenkin lapsille, mutta voidaan miettiä, että myös meille vanhemmille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Multala.

17.41 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! [Mikrofoni on kiinni] — Kuuluuko? Nyt ilmeisesti kuuluu. — Kiitos erittäin hyvästä keskustelusta. Yhdyn täysin esimerkiksi tähän edustaja Merisen viimeisessä puheenvuorossa esittämään ajatukseen siitä — ehdottomasti tämä olisi myös minun toiveeni — että koulupäivän aikana voitaisiin koko koulupäivän ajaksi jättää ne puhelimet syrjään, jolloin, kuten ennen vanhaankin, sitten mentäisiin välitunneilla enemmän ulos, ei pelkästään alakouluissa vaan myös sitten yläkoulun aikana. Se parantaisi aivan varmasti myös oppimistuloksia. Tähän nyt pyritään antamaan mahdollisuudet kouluille myös hallituksen toimilla, kuten tässä ministeri Henriksson kyselytunnilla vastasi.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Täällä tuli paljon kysymyksiä, jotka eivät suoraan osu omalle hallinnonalalleni. Joihinkin voin yrittää sen ulkopuolelta vastata, ja tietenkin ministeri Bergqvist sitten vastaa omalta hallinnonalaltaan.

Tulevaisuudenusko — edustaja Lohi muun muassa tästä puhui hienosti, ja juuri tästä on kyse. Siitä paljon on tietysti vanhempien vastuulla, mutta myös totta kai meidän päättäjien vastuulla. Kyllä mekin aika usein puheissamme annamme semmoisen kuvan, että kun jostakin, ehkä nykyisestä edusta, hieman joudutaan tinkimään, niin kaikki menee pieleen, mikään ei ole mahdollista. Itse olen pyrkinyt välittämään sitä viestiä, että kyllä, toki on niin, että joihinkin, esimerkiksi opintososiaalisiin, etuuksiin kohdentuu leikkauksia, mutta meillä on Suomessa edelleen erittäin laadukas, täysin maksuton korkeakoulutus, jonka piiriin pyritään nyt saamaan nopeammin yhä useampi nuori. Korkeakoulutukseen, tutkinnon suorittamiseen, me myös kannustamme nyt uusilla rahoitusmalleilla. Nimenomaan nuoria pyritään saamaan valmistumaan korkeakouluista — ja myös huolehtimaan heidän hyvinvoinnistaan opintojen aikana — ja sitten työmarkkinoille, jossa korkeakoulutus takaa erittäin hyvän tulevaisuuden, kun katsotaan kaikkia tilastoja lähes mille tahansa koulutuslalle. Tämä jos mikä luo tulevaisuudenuskoa ainakin minusta.

Ja sitten kysyttiin myös suoraan kulttuurin merkityksestä. Itse ajattelen, että niin liikunta- kuin kulttuuriharrastukset, ihan oikeastaan mikä tahansa harrastus tai yhteisö, mihin se nuori tuntee kuuluvansa, on hyvä asia. Tähän pitäisi olla mahdollisuus kaikilla lapsilla ja nuorilla, vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen, johon tuntee kuuluvansa. Ja sen vuoksi itse olen pyrkinyt huolehtimaan siitä, että esimerkiksi taiteen perusopetuksen rahoitukseen ja lastenkulttuurin rahoitukseen ei kohdistu lainkaan leikkauksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma, on juuri poistumassa. [Pia Kauma: No ehkä vielä!]

17.44 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoro tulla tulla kreivin aikaan, niin sanotusti.

Nuorten syrjäytyminen ja pahoinvoinnin kasvu ovat tietenkin minuakin paljon mietitytänneet, ja vaikka yhteiskunnassa on paljon hyvinvoivia nuoria ja lapsia, niin silti kehitys on todella huolestuttava. Kokoomus julkisti äskettäin kymmenen kohdan ohjelman siitä, millä tavalla lastensuojelua voitaisiin kehittää, ja yksi asioista, johon kiinnitimme huomiota, on, että se, mikä ei näy usein päällepäin, on perheväkivalta, jota saattaa olla taustalla lasten ja nuorten pahoinvoinnissa. Olemmekin esittämässä sitä, että kriminalisoitaisiin lapsenrauharikos samalla tavalla kuin Ruotsissa on tehty, eli että olisi rikollista se, että saattaa lapsen lähi- ja perhesuhdeväkivallan silminnäkijäksi. Tällöin lapsi saisi uhrin oikeudet traumatisoivasta kokemuksestaan ja lapsi ei olisi vain väkivallan todistaja vaan tosiaan myöskin uhri. Erillinen rangaistus koventaisi tuomioita lähi- ja perhesuhdeväkivallasta.

Lapsella pitää aina olla oikeus myöskin turvalliseen lapsuuteen ja myöskin siihen, että hänen ei tarvitse olla tekemisissä väkivaltaisen huoltajan kanssa. [Puhemies koputtaa] Kysyisinkin nyt, arvoisa ministeri: millä tavalla me voisimme kouluissa varmistaa sen, että lapsi voisi matalalla kynnyksellä tulla kertomaan näistä [Puhemies koputtaa] omista perhehuolistaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

17.46 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähes joka toinen 8.—9.-luokkalainen tyttö on joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi viimeisen vuoden aikana. Samaan aikaan uutisissa kerrotaan harva se päivä, miten lapsia ja nuoria groomataan somessa, kuinka aikuinen toisensa jälkeen rikkoo lasten ja nuorten koskemattomuutta. Tämä jos mikä on asia, joka heikentää lasten ja nuorten hyvinvointia. Niin kauan kuin tilanne on näin karmea, ei kukaan varmasti voi myöskään väittää, että päättäjät tekisivät kaikkensa suojellakseen lapsia ja nuoria.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta eivät ole koskaan vain uhrien ongelmia, vaan ne ovat koko yhteiskunnan ongelma. On aivan käsittämätöntä, että varmaan jokainen nyt tässäkin salissa tuntee jonkun, joka on joutunut seksuaalisen häirinnän tai väkivallan uhriksi, mutta aika harvoin ihmiset tuntuvat tuntevan ketään, joka on itse syyllinen tällaisiin tekoihin. Kysynkin, ministeri, vaikkei se suoraan yksin teidän vastuullenne kuulu: minkälaisia toimia hallitus tekee ja resursseja kohdistaa taatakseen, että seksuaaliseen häirintään ja ahdisteluun puututaan yhä tehokkaammin sekä somessa että kaduilla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.47 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän päivän aihe on tosi tärkeä. Meidän yhteiskunnassa perheet ovat osittain aika yksin kaupungeissa ja ovat joutuneet muuttamaan isovanhempien luota kauas, jolloin se tukiverkko saattaa olla varsin pienikin. Myös moni lapsi saattaa olla ilman turvallista kotia ja turvallista aikuista, jotka ovat tosi tärkeitä siinä lapsen elämässä. Monesti mietin esimerkiksi sitä, mikä tämänmoisen palvelun tarjoaa tai mikä meidän julkisen yhteiskunnan tukiverkko kulkee pitkin matkaa siinä lapsen ja perheen ympärillä. Ja miettiessäni totesin, että se on terveydenhoitaja: äitiysterveystoimittaja, lasten terveydenhoitaja, kouluterveydenhoitaja ja lopulta työterveydenhoitaja. Terveystoimittajakoulutus täyttää 100 vuotta, ja pohdin sitä, ovatko meidän lakisääteiset toiminnat siellä terveydenhoitajapalveluissa niin kuormittavat, että siellä jää huomiotta tärkein asia: keskustelu ja todellinen tutkailu, miten perhe voi. Silmämääräisesti varmaan voi todeta, onko lapsi pitkä, minkä painoinen, mikä päänympäryys, [Puhemies koputtaa] ja ne eivät välttämättä ole nykypäiväisiä toimenpiteitä semmoiseen kokonaisvaltaiseen tarkkailuun — toki huomioidaan, mutta onko siihen riittävästi aikaa? [Puhemies koputtaa] Näkisin, että terveydenhoitaja on aika suuressa roolissa havainnoimaan sen perheen ja lapsen hyvinvointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

17.48 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useiden samanaikaisten maailmanlaajuisten kriisien ja epävarmuuksien vuoksi nuorten mielenterveys- ja hyvinvoinnin ongelmat ovat lisääntyneet. Euroopan neuvosto on kehottanut jäsenmaitaan vahvistamaan mielenterveydellistä hoitoa ja ehkäisemään mielenterveysongelmia nimenomaan vahvistamalla lapsia ja nuoria tukevia toimia.

Liikunnalla ja liikkumisella on yhteys ihmisten fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, toimintakykyyn sekä resilienssiin erilaisissa poikkeusoloissa. Lisäksi liikunta ja liikkuminen tukevat muun muassa oppimiskykyä ja kotouttamista sekä edistävät suorituskykyä. Liikuntaseurojen tuen leikkaus ja samanaikainen arvonlisäveron korotus vaarantavat seurojen edellytykset tarjota lapsille ja nuorille kohtuuhintaisia mahdollisuuksia.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

sia harrastaa. Miten hallitus aikoo vahvistaa lapsia ja nuoria tukevia toimia? Miten hallitus aikoo turvata urheiluseurojen mahdollisuudet toimia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

17.50 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harvaan asutulla seudullamme on kehittynyt yhä kiihtyvä ilmiö, jossa nuoria miehiä jää asuinpaikkakunnallensa ja naiset muuttavat kasvukeskuksiin. On paikkakuntia, joissa nuoria miehiä alkaa olla kaksi kertaa enemmän kuin nuoria naisia. Suomessa on harrastettu keskittämispoliittikkaa, ja se on johtanut tähän valitettavaan tilanteeseen. Tällaisia vakavia sosiaalisia vaikutuksia ei keskittämisen huumassa ole välttämättä otettu huomioon, tai niitä ei ole tarkasteltu.

Nuoret tarvitsevat valoisan näkymän tulevaisuuteen, parisuhteen ja perheen muodostamisen mahdollisuuden. Se on lähes kaikkien nuorten unelma. Se unelma jää nyt liian monelta nuorelta saavuttamatta, ja sen näkymän puuttuminen voi olla erittäin raskasta.

Arvoisa rouva puhemies! Olen tyytyväinen siitä, että hallitus satsaa Itä-Suomeen. Osuuspankin tuoreen ennusteen mukaan maakunnat ovat kääntymässä kasvuun ja Suomen talous elpyy. Kotimaakuntani Kainuu on tämän positiivisen tilaston kärjessä. Arvoisa ministeri, onhan niin, että tässä positiivisessa käänteessä löydämme tasa-arvoiset unelmien saavuttamisen mahdollisuudet myös näille maakuntiemme nuorille miehille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.51 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Millaisen käyttäytymismallin me aikuiset annamme omalla toiminnallamme nuorisolle? Asiaton kommentointi on tullut varsinkin sosiaalisen median keskusteluissa usein asiallisen kritiikin tilalle. Julkisessa keskustelussa unohtuu usein asian ydin ja harhaudutaan sivuraiteille. Siitä, mikä ei ole aiemmin ollut hyväksyttyä, on tullut liian monelle hyväksyttävää. Oppivatko lapset ja nuoret siihen, että on aivan hyväksyttävää kirjoitella julkisesti toisesta ala-arvoiseen sävyyn?

Nuorison pahoinvointi on lisääntynyt, ja osaltaan siihen vaikuttavat myös aikuisten käyttäytymismallit ja epäasiallinen käytös toisiaan kohtaan. Tarvitsemme tukitoimien lisäksi myös aikuisten esimerkillistä toimintaa roolimalleina kasvavalle nuorisolle, ja meistä jokainen voi kehittää myös omaa toimintaansa nuorison hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

17.52 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nostaa keskusteluun sellaisen nuorten ryhmän, joka liian usein on väliinputoaja meidän palvelujärjestelmässämme ja tukitoimissamme. Viittaan tässä nepsy-nuoriin eli nuoriin, joilla on epätyypillinen neurologinen profiili. Heillä on usein suuri riski kuormittua esimerkiksi koulun arjessa aivan jaksamisensa äärirajoille ja jopa niiden ylikin. Liian usein nämä nuoret ja heidän perheensä joutuvat aivan kohtuuttomasti taistelemaan apua ja tukea saadakseen. Usein tässä epäonnistutaan niin täysin, että iso osa näistä nuorista aivan turhaan joutuu sitten esimerkiksi sijoitettavaksi perheen ulkopuolelle, koska tukitoimia ei ole ajoissa löytynyt. Tämä on tietenkin epäinhimillistä ja väärin ja pitäisi myöskin saada korjattua.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Me tarvitsemme kansallisen neurokirjon toimenpideohjelman, jolla voimme korjata palveluiden hajanaisuutta ja lisätä ammattilaisten osaamista ja kykyä tunnistaa näitä haasteita sekä korjata koulunkäyntiin ja opintoihin liittyvää tuen puutetta. Paljon odotuksia kohdistuu myös siihen, että tulevaisuudessa myös vammaispalvelulaista löytyisi sellaisia tukitoimia, joita nämä nuoret ja heidän perheensä tarvitsevat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.53 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt puhutaan todella tärkeistä lapsia ja nuoria koskevista asioista. Hallitus on päättänyt aikaistaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustusten leikkauksia niin, että järjestöiltä leikataan jo ensi vuonna 25 miljoonaa euroa ja sitä seuraavana 50 miljoonaa euroa. Lisäksi hallitus päätti leikata yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustusta 76 miljoonaa euroa ensi vuodesta alkaen. Osa näistäkin leikkauksista kohdistuu valitettavasti lapsi- ja perhejärjestöihin. Leikkaukset ovat rajuja, ja ne toteutetaan liian nopealla aikataululla.

Arvoisa nuorisoministeri, miten lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavat nämä leikkaukset järjestöiltä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

17.54 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnista on äärimmäisen tärkeä aihepiiri. Me kaikki tiedämme, että lasten ja nuorten pahoinvointi on kasvanut, meidän lapsilla ja nuorilla on yhä monisyisempiä, monimutkaisempia, monipuolisempaa osaamista vaativia haasteita, mutta tästä tilanteesta huolimatta rohkenen sanoa kahden pienen pojan isänä, että normaalia perhearkea elävissä perheissä paljon parannuksia saataisiin aika yksinkertaisin toimin aikaan.

Edustaja Merinen otti esille täällä aiemmin tänään kännykkäkieltojen aikaansaamisen kouluihin ja valtakunnallisten ruutuajasuositusten aikaansaamisen. Kannatan näitä molempia ajatuksia erittäin lämpimästi ja rohkenen kannustaa hallitusta hakemaan mallia Vihdin Nummelasta, jossa ison koulukeskuksen alueella kännykät on jo yhteisellä sopimuksella kielletty koulupäivän aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

17.55 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs kokenut sosiaalityöntekijäkollega kiteytti aikoinaan osuvasti: poika voi juuri niin hyvin kuin isänsä, tytär niin hyvin kuin vanhempiensa välinen parisuhde ja vanhempi yhtä hyvin kuin huonovointisin lapsensa.

Vanhempien erot ovat nykyään yleisiä, mutta eroapua ei oikeastaan ole tarjolla lapsille tai nuorille. Isättömyys on tunnistettu taustatekijänä muun muassa Ranskan mellakoissa, ja lastensuojelukokemuksella uskallan sanoa, että isän puuttuminen arjesta on yleistä myös lastensuojelun asiakkailla. Edustaja Kiuru nosti täällä myös tärkeän aiheen ja huoltoriidat esiin. Tarkoitukseni ei ole nostaa tikun nokkaan eronneita tai yksinhuoltajaiteitä, mutta meidän on syytä tunnistaa, että yhteiskuntamme on muuttunut tässä asiassa aivan merkittävällä tavalla eikä palveluverkkomme ole tätä aivan tunnistanut. Eron sattuessa muissakin huolissa olisi tärkeää, että lapsella on ympärillä riittävästi aikuisia, ja koulujen nuoriso-

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

työntekijöistä onkin erinomaisia kokemuksia. Kysyisinkin nyt nuorisoministeri Bergqvistiltä: onko hallituksella suunnitelma [Puhemies koputtaa] edistää tai turvata nuorisotyöntekijöitä kouluissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

17.57 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus ja ministeri! Päätöksentekoa valmisteltaessa tulisi käyttää sitä tietoa, jota meillä on. Lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointien tekoa ei pitäisi sivuuttaa päätöksiä valmisteltaessa — näin esimerkiksi, kun perheille kohdistetaan toimeentuloon kohdentuvia leikkauksia.

Mielenterveysongelmien hintalappu on Suomelle noin 11 miljardia euroa vuodessa. Kouluterveyskyselyn mukaan jo joka kolmas yläkoululainen tyttö kokee ahdistuneisuusoireita ja joka neljäs tyttö yksinäisyyttä. Silti juuri nuorisotyölle, nuorten omille järjestöille, on tulossa suuria leikkauksia. Tutkimuksen mukaan lukioikäisistä enää noin kolme prosenttia liikkuu suositusten mukaan ja 40 prosentilla 5.—8.-luokkalaisista fyysinen toimintakyky on niin rajoittunut, että se haittaa arkea. Tässä kohtaa on minun mielestäni iso arvovalinta, leikataanko nuorisojärjestöiltä, seuroilta, jotka just tätä harrastustoimintaa pystyisivät tarjoamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

17.58 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo jatkaa edustaja Hopsun puheenvuoroa, ja edustaja Mikkonenkin tämän otti esiin, ja erityisesti kun liikuntaministeri on siellä paikalla.

Liikunta saattaa ihmisiä yhteen, se on yhdessä tekemistä, iloa, onnistumisen kokemuksia parhaimmillaan ja perustoiminnoiltaan. Hallituksella on Suomi liikkeelle -ohjelma, jossa on erittäin hyvät tavoitteet. Niitä on helppo olla kannattamassa, mutta samaan aikaan on valtavia järjestöleikkauksia, jotka koko ajan kasvavat tässä vuosien mittaan. Lisäksi kävely- ja pyöräteitä rakennetaan tällä kaudella hyvin paljon vähemmän kuin aikaisemmin. Urheiluopistoilta, jotka ovat nimenomaan lasten ja nuorten liikuntapaikkoja, leikataan. Kysymys on, millä me varmistetaan, että juuri urheiluseuroissa, kun lapset ja nuoret liikkuvat eniten, se urheiluseuratoiminta saadaan varmistettua ja se, että jokaisella lapsella, joka haluaa johonkin harrastukseen, olisi mahdollisuus siihen [Puhemies koputtaa] päästä. Tähän on yksityistä rahoitusta tulossa, mutta valtion pitäisi olla kyllä hyvin vahvasti myös mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.59 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Då det gäller barn och unga är det ju jätteviktigt att man har en hobby och att man också har en vuxen som man kan förlita sig på och att man känner trygghet där, alltså att man har en trygg barndom. Att man har vänner är väldigt, väldigt viktigt för att få den här trygghetskänslan och den vägen också en framtidstro, och förstås att man kan ha baskunskaperna i skick: läsa, skriva och räkna.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Sivistysvaliokunnassa ollaan käyty Pisa-keskustelua, ja siellä meillä oli kanssa keskustelua vähän niin kuin tähän liittyen, että kouluterveystutkimusta ja Pisa-tuloksia pitäisi katsoa kokonaisuutena. Minun mielestäni se on tärkeää nostaa esille myös tässä suhteessa.

Sitten nostaisin esille tässä sen, mistä myös edustaja Polvinen pikkasen puhui koskien arvopohjaa tai just sitä, että Suomi eriarvoistuu. Elikkä tulevaisuudenuskoon kuuluu myös arvopohja, ja se polarisoituu tutkimusten mukaan nyt tällä hetkellä. Näen, että osallisuudella on ensisijaisen tärkeä merkitys [Puhemies koputtaa] ajatellen tulevaisuudenuskoa ja myös sitä, että meille tulee lisää lapsia Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.01 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen panokset perusopetukseen, oppimiseen, siihen, että kouluissa on aikaa oppia ja opettaa, ja työrauhaan ovat erinomaisia, samoin kuin tavoite siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään siihen yhteen mieluisaan harrastukseen. Se on aivan keskeistä myös syrjäytymisen ehkäisyssä ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Palaan vielä kokoomuksen avauksen lastensuojelun suunnasta. Edellisessä puheenvuorossani mainitsin vanhemmuuden tukemisesta ja merkityksestä. On tietysti tärkeää muistaa, että valtaosa vanhemmista hoitaa asiansa hyvin, mutta kuitenkin vanhemmuuden ongelmiin pitää puuttua tiukemmin esimerkiksi tässä meidän keskustelunavauksessamme kuvatuilla keinoilla. On monia sellaisia tapoja, jotka eivät edes maksa mitään. Esimerkiksi lapsen kaltoinkohtelua epäiltäessä pitää voida määrätä lapsi lääkärin tarkastettavaksi johtavan viranhaltijan toimesta vanhempien vastustuksesta huolimatta. Nykyään pitää odottaa jopa kuukausia lupaa hallinto-oikeudelta. Eli paljon voitaisiin tehdä aika pienilläkin muutoksilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat edustajat, täällä on seitsemän puheenvuoroa pyydetty. Nämä otetaan ja sitten ministeri, jos hän haluaa käyttää puheenvuoron. — Elikkä aloitetaan, edustaja Honkasalo. — Täällä on siis Lohi, Poutala, Virta, Hänninen, Valtola, Haatainen.

18.02 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti ratkaisuksi lasten ja nuorten pahoinvointiin esitetään kovaa kuria, vanhemmuuden, auktoriteetin palauttamista, aikuisuutta, kovaa kontrollia. Ehkä tänään hurjin täällä salissa kuultu puheenvuoro oli viittaus raamatunlauseeseen, jolla oikeutetaan kuritusväkivalta. Toivottavasti perussuomalaisissa ollaan tietoisia siitä, että kuritusväkivalta Suomessa on kriminalisoitu vuonna 1984, eikä kukaan tässä salissa missään nimessä oikeuta lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Itse asiassa luin kokoomuksen esitykset lastensuojelun suhteen, ja siellä oli paljon hyviä asioita, mutta ongelma on se, että niihin tarvitaan myös resursseja. Ja nyt, kun, aivan kuten edustaja Virta täällä sanoi, tosiasiallisesti sote-palveluista leikataan hurja määrä, miten ihmeessä nämä kaikki hyvät tavoitteet aiotaan viedä läpi? Eli ei ole mahdollista puhua siitä, että lasten ja nuorten [Puhemies koputtaa] hyvinvointia parannetaan, jos ei ole valmis myös satsaamaan siihen rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lohi.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

18.03 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ottaa tässä esille metsän ja laajemminkin luonnon merkityksen meidän lasten ja nuorten mutta kaikkien muidenkin, myös aikuisten, hyvinvoinnille. Me tiedämme, kuinka luonnossa liikkuminen auttaa meitä jaksamaan.

Sain vastikään keskustella kliinisen allergologian emeritusprofessorin Tari Haahtelan kanssa, ja hän kertoi uusimmista tutkimuksista, jotka olivat kyllä hämmästyttävän merkittäviä. Paljon nimittäin puhutaan luontokadosta, mutta vähemmän siitä, että luontokato tapahtuu myös ihmiskehossa. Meitä vaivaa luontopuute. Olemme liian vähän tekemisissä luonnon kanssa. Metsän ja laajemminkin luonnon terveysvaikutuksista todistavat nyt laajasti tutkijat. Niissä päiväkodeissa, jonne oli tuotu viherelementtejä pihalle, lasten ihon mikrobiomi muuttui samankaltaiseksi kuin lapsilla, jotka käyvät päivittäin luonnossa, ja tutkijat arvelevat, että tällä voi olla monilta immuunivälitteisiltä sairauksilta, kuten diabetekselta, allergioilta ja astmalta, suojaava vaikutus. Nyt tästä on tullut todisteet, että näin muuten on. Siksi sanonkin aika rohkeasti: jokaisen päiväkodin ja koulun yhteydessä pitäisi olla metsä, jossa lapset voivat olla, [Puhemies koputtaa] ja lähimetsiä ei pitäisi tuhota. Tämä pitäisi kaavoituksessa ottaa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Poutala.

18.05 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä, että kuka kasvattaa meidän lapset. Nimittäin aika usein kuulee, että kasvatusvastuuta yritetään työntää sinne kouluille tai harrastuksiin. Mutta kyllä se vain niin menee, että kasvatusvastuu on perheessä, kasvatusvastuu on vanhemmilla, ei siitä mihinkään pääse. Tämän päivän trendejä on myös tämmöinen kaverivanhemmuus. Eli ollaan lasten kavereita, ei sanota mitään vastaan, ei aseteta selkeitä rajoja, ja tämä ei ole lasten kannalta hyvä asia. Tarvitaan enemmän rakkautta, empatiaa, välittämistä ja arvostusta, ja tätä ei valitettavasti pysty eduskunnasta käsin perheisiin viemään. Sen pitää löytyä sieltä perheiden sisältä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

18.06 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voisi olla enempää eri mieltä täällä kuullun edustaja Mäenpään lausahduksen kanssa ”ken vitsaa säästää, se lastaan vihaa”. Toivoisin todella, että nämä jäisivät jo menneisyyteen. Olen tehnyt nimenomaan työtä lastensuojelussa esimerkiksi niiden nuorten kanssa, jotka käyttävät itse väkivaltaa, joilla on askeleet jo hyvin pitkällä siellä rikollisuudessa. Jos heidän taustojaan perkaa, niin kyllä surullisen usein he ovat olleet niitä kolmevuotiaita, joita on pahoinpidelty kotona. He ovat olleet niitä kuusivuotiaita, jotka ovat paenneet rappukäytävään, kun äitiä tai isää kotona pahoinpidellään. He ovat kokeneet ja käyneet läpi sellaisen helvetin, jota harva täällä pystyy edes kuvittelemaan.

Väkivalta ei kyllä koskaan johda mihinkään hyvään. Olen erittäin ilahtunut tästä, miten kokoomus on halukas edistämään tätä lapsenrauharikosta, eli jos lapsi altistuu lähi- tai perhesuhdeväkivallalle ja vaikei se fyysisesti häneen kohdistuisi, niin hänet tulisi aina tunnistaa asiassa uhriksi. Olen myös jättänyt tästä toimenpidealoitteen. Toivoisin muutenkin, että me puhuisimme laajemmin väkivallasta ilmiönä meidän yhteiskunnassa. Lasten ja nuorten tekemä väkivalta järkyttää, sen kuuluukin järkyttää, mutta emme voi [Puhemies

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

koputtaa] sulkea keskustelua siitä, kuinka moni heistä on myös itse ollut väkivallan kokijana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.07 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointi ei ole vain ongelmien ratkaisemista ja sairauden hoitoa, vaan se on hyvinvoinnin tukemista ja myös ennalta ehkäisemistä. Ennaltaehkäisy on parasta syrjäytymisen ehkäisyä, ja siihen hallitus panostaa monin tavoin. Lapset elävät vanhempiensa välisestä rakkaudesta, kaikkea ei voi hallitus tehdä, eikä se voi tehdä mitään yksin. Kun lapsilta ja nuorilta kysytään, mitä he haluavat, he vastaavat, että yhteistä aikaa perheen kanssa ja harrastuksen, josta saisi kavereita. Näitä ei hallitus voi lailla säätää. Lasten ja nuorten toiveisiin on vastattava muualla: kodeissa, kouluissa, varhaiskasvatuksessa ja harrastuksissa. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus, ja siksi: lapset ja nuoret ensin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

18.08 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ollut erittäin hyvää ja tuo esille sen, miten lasten hyvinvointi on laaja kokonaisuus, mihin vaikuttavat monet asiat. Siihen vaikuttaa jo esi-isien ja -äitien tilanne, siihen vaikuttaa äidin vointi raskauden aikana ja se, millainen esimerkiksi hänen mielenterveytensä on synnytyksen jälkeisenä aikana.

Tähän kokoomuksen keskusteluavaukseen on todella koottu kymmenen kokonaisuutta, millä lasten hyvinvointia ja lastensuojelua voidaan kehittää, ja se ei aina tarvitse uutta rahaa. Meillä on hyviä esimerkkejä Imatralta, Etelä-Karjalasta ja Tampereelta siitä, miten perhesosiaalityötä kehittämällä ollaan säästetty hyvinkin nopeasti kustannuksia. Eli nämä asiat vaativat toimintatapamuutoksia, eivät välttämättä lisää rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja viimeisen puheenvuoron käyttää edustaja Haatainen, jonka jälkeen ministerillä on puheenvuoro.

18.09 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se niin on, että se syvä pahoinvointi, joka lasten ja nuorten keskuudessa osalla lapsista ja nuorista on, syntyy sieltä kotoa ja taustasta. Taustalla on usein väkivaltaa, päihteitä, alkoholinkäyttöä, mielenterveysongelmia, ja tämä kaikki johtaa tietenkin siihen, että lapsi ei saa kasvitulleen sitä turvallista ympäristöä, minkä hän tarvitsisi. Tästä syystä on todella tärkeää, että näihin hyvinvointiyhteiskunnan peruspalveluihin satsataan, ja silloin me puhumme myös aikuisten palveluista, aikuisten mielenterveyspalveluista, aikuisten päihdepalveluista ja perheiden tukemisesta. Siitä syystä on tärkeää, että katsomme rehellisesti sitä, millainen meidän palveluiden tilanne tällä hetkellä on. Tämän takia näistä palveluista ja sosiaali- ja hyvinvointipalveluista ei pidä leikata, sinne ei pidä kohdistaa leikkauksia, vaan niitä pitää pikemminkin vahvistaa ja suunnata toimenpiteitä perheiden tueksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Bergqvist, olkaa hyvä, enintään kolme minuuttia.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

18.10 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies! Kiitos tosi paljon erittäin hyvästä keskustelusta. Täällä on ollut tosi rakentavia puheenvuoroja, ja olen tosi iloinen siitä. Minä uskon kovasti siihen, että kaikki puolueet ja kaikki hallitukset haluavat, että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin. Minun mielestäni edustaja Lohi sanoi hyvin, että se on paljon kiinni siitä, miten puhutaan asioista, ja kyse ei ole siitä vastakkainasettelusta vaan just siitä, miten löydetään yhteisiä keinoja mennä eteenpäin.

Suurin osa meidän lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta tiedetään samalla, että polarisointumisen on tosi vahvaa, ja se tarkoittaa sitä, että on yhä enemmän nuoria, jotka voivat todella, todella huonosti. Hyvinvointi ei ole enää vain sitä tavallista lääketieteellistä hyvinvointia, vaan hyvinvointi koostuu hyvin monesta eri asiasta. Olen iloinen myös siitä, että nyt tunnistetaan se, että liikunta ja liikkuminen on tosi tärkeä asia ja että se on kokonaisuus — että lapset ja nuoret nukkuvat riittävästi, syövät, liikkuvat, koko tämä paletti.

Minä yritän nyt vastata mahdollisimman moniin kysymyksiin tässä.

Edustaja Hopsu kysyi tulevaisuuden uhkakuvista ja tästä ohjelmasta, mistä oli puhetta tai mistä oli kirjoitettu hallitusohjelmaan. VANUPOsta löytyy paljon erilaisia toimenpiteitä myös tähän. Erillistä ohjelmaa ei ole tehty vaan se on sisällytetty VANUPOon.

Edustaja Eloranta puhui yksinäisyydestä. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja tämä on asia, mikä on korostunut erityisesti koronan aikana ja mihin meidän pitäisi kaikkien panostaa entistä enemmän.

Edustaja Kiuru kysyi Suomi liikkeelle -rahoista. Nyt on päätetty, mihin suunnataan rahaa tälle vuodelle, mutta ei ole vielä tiedossa, miten tulevaisuudessa sitten. Nyt panostetaan paljon lapsiin ja nuoriin ja tulevaisuudessa myös ikäihmisiin.

Edustaja Kosonen kysyi turvallisesta koulusta. Sen takia olemme panostaneet siihen. Nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa on tälle vuodelle myönnetty kolme miljoonaa euroa. Tätä tullaan korottamaan niin, että ensi vuodelle myönnetään neljä miljoonaa euroa, ja tämä on pysyvä lisäys.

Honkasalo puhui köyhyydestä ja leikkauksista. Tässä on myös tosi paljon kyse siitä, että yhteiskunta on muuttunut. Me joudumme myös miettimään, miten me voidaan tarjota palveluita lapsille ja nuorille paremmalla tavalla tulevaisuudessa, siis tulee uusia haasteita, joten meidän pitäisi myös keksiä uusia työkaluja ja palvelupaletteja nuorille. Sen takia esimerkiksi nuorisotyö kouluissa on valtavan tärkeää ja siihen nyt myös panostetaan. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ovat edelleen tosi, tosi tärkeä asia, ja niihin myös panostetaan. On tullut lisärahaa reilu kolme miljoonaa euroa, ja pyrin kyllä huolehtimaan myös siitä, että tulevissa valtion budjettineuvotteluissa leikkauksia ei kohdistu suoraan etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan tai sitten nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa.

Lopuksi, kun nyt aika rientää: On tosi iso merkitys sillä, miten puhutaan asioista. Myös tässä salissa puhutaan aika rumasti monesti, ja se vaikuttaa myös meidän lapsiin ja nuoriin, koska me ollaan heidän esikuvia. Jos me täällä puhutaan tai somessa puhutaan ilkeästi toisillemme, niin kyllä se vaikuttaa meidän lapsiin ja nuoriin, ja jos me täällä mustamaalataan koko meidän tulevaisuus, niin totta kai se heijastuu myös meidän lapsiin ja nuoriin. Sen takia on tosi tärkeää, että kun puhutaan nuorista ja lapsista, puhutaan myös sillä tavalla, että annetaan heille tulevaisuudenuskoa, koska sitä tällä hetkellä kyllä tarvitaan. — Kiitos.

Förste vice talman Paula Risikko: Jag tackar alla för den här debatten. Nu går vi vidare till följande ärende.

Punkt i protokollet PR 66/2024 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.